Załącznik nr 5
do uchwały Rady Miejskiej w Czaplinku
nr XXXIII/299/17
z dnia 31 maja 2017 r.

DIAGNOZA PRZEPROWADZONA W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE MIEJSKO-WIEJSKIEJ CZAPLINEK

ZAŁĄCZNIK DO WNIOSKU BURMISTRZA CZAPLINKA DO RADY MIEJSKIEJ W CZAPLINKU W SPRAWIE WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Spis treści

1. WPROWADZENIE 2
1.1. CEL I PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA DIAGNOZY 2
1.2. ZAKRES I METODA PRZEPROWADZENIA DIAGNOZY 3
2. SYTUACJA SPOŁECZNO- GOSPODARCZA GMINY 4
2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY 4
2.2. ANALIZA PORÓWNAWCZA 6
2.3. WNIOSKI 8
3. ANALIZA PROBLEMOWA – NEGATYWNE ZJAWISKA, ICH NASILENIE I ROZKŁAD PRZESTRZENNY 8
3.1. NEGATYWNE ZJAWISKA SPOŁECZNE 8
3.1.1. WNIOSKI - DIAGNOZA KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH 10
3.2. INNE NEGATYWNE ZJAWISKA 14
3.2.1. NEGATYWNE ZJAWISKA GOSPODARCZE 14
3.2.2. NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE 14
3.2.3. NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO FUNKCJONALNE 15
3.2.4. NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE 15
3.2.5. WNIOSKI - DIAGNOZA KONCENTRACJI INNYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK 15
3.3. PODSUMOWANIE ANALIZY: DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE CZAPLINEK - NASILENIE I ROZKŁAD PRZESTRZENNY 16
4. DIAGNOZA: OBSZAR ZDEGRADOWANY W GMINIE CZAPLINEK 17

5. PROPOZYCJA WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE CZAPLINEK 18
6. ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY 18
7. Odwołania 18

1. WPROWADZENIE

1.1. CEL I PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA DIAGNOZY

Badanie rodzaju i natężenia problemów – zjawisk kryzysowych występujących w gminie Czaplinek zostało przeprowadzone na zamówienie Gminy Czaplinek dla sformułowania diagnozy, której celem jest przedstawienie propozycji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w tej gminie.

Obszar zdegradowany gminy to część jej obszaru, która znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz z powodu występowania na nim innych negatywnych zjawisk.

Obszar rewitalizacji to obszar zdegradowany albo część tego obszaru, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Sformułowanie propozycji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w tej gminie służyć ma wyznaczeniu tych obszarów, poprzez podjęcie uchwały Rady Miejskiej w Czaplinku w tej sprawie. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji jest warunkiem podjęcia prac nad gminnym programem rewitalizacji, a następnie uchwalenia takiego programu.

Podstawą formalno-prawną opracowania diagnozy, a następnie opracowania i uchwalenia gminnego programu rewitalizacji jest ustawa z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777 z późn. zm.).

Rewitalizacja, to - wg art. 2. ust. 1 ww. ustawy: proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowany terytorialnie, prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Zgodnie z przepisem art. 10 ust. 1 ww. ustawy, obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Oprócz tego, co zostało przedstawione wcześniej, a wobec perspektywy uzyskania dofinansowania działań rewitalizacyjnych w gminie Czaplinek ze środków, którymi dysponuje Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego (jako Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym WZP 2014-2020), diagnoza została przeprowadzona z uwzględnieniem wytycznych merytorycznych i metodycznych, zawartych w Zasadach (Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopmorskiego, 2016).

1.2. ZAKRES I METODA PRZEPROWADZENIA DIAGNOZY

Zakres przedmiotowy diagnozy obejmuje całą społeczność i całe terytorium gminy miejsko-wiejskiej Czaplinek. Zakres merytoryczny diagnozy określony został w art. 9 ust. 1 ww. ustawy i obejmuje negatywne zjawiska społeczne oraz inne negatywne zjawiska: gospodarcze, środowiskowe, funckjonalno-przestrzenne i techniczne.

Metoda przeprowadzenia diagnozy wynika wprost z przepisów ww. ustawy, która w art. 4 określa jej cel, a w art. 9 tok prac analitycznych, które obejmują dwa etapy. Pierwszy - obejmujący diagnostykę występowania i oceny stopnia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Drugi - obejmujący diagnostykę i ocenę stopnia koncentracji innych negatywnych zjawisk, opisanych powyżej. Oba etapy diagnozy, polegają na analizie porównawczej (stopnia zróżnicowania) sytuacji we wszystkich jednostkach analitycznych, na które dzieli się cały obszar gminy. W rezultacie tak przeprowadzonej diagnozy, można wskazać te jednostki analityczne, które cechuje ponadprzeciętna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, przy równoczesnym występowaniu ponadprzeciętnej koncentracji innych negatywnych zjawisk.

Technika diagnostyczna, którą zastosowano dla realizacji ww. metody, to dwuetapowa, porównawcza, problemowa analiza wskaźnikowa. Obszar gminy, po wstępnej analizie jej struktury społeczno-przestrzennej, podzielono na 5 jednostek analitycznych[1].

Studia nad sytuacją społeczno-gospodarczą gminy (opisane w następnej części diagnozy), dostarczyły wiedzy o negatywnych zjawiskach społecznych oraz innych negatywnych zjawiskach cechujących gospodarkę, środowisko, strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, jak również pozwoliły ustalić niepożądane techniczne cechy obiektów i infrastruktury.

Na podstawie w ten sposób zgromadzonego materiału wejściowego, określono zbiór negatywnych zjawisk społecznych, występujących w gminie Czaplinek, którym następnie przypisano adekwatne mierniki, dla wyliczenia wartości wskaźników każdego z mierników, dla każdej z jednostek analitycznych. Wartości ustalonych wskaźników zestandaryzowano, a następnie zsumowano i poddano analizie porównawczej, wskutek czego możliwe było wskazanie tych jednostek analitycznych, które cechuje ponadprzeciętna kumulacja (nasilenie) negatywnych zjawisk społecznych.

Następnie przeprowadzono drugi etap analizy, w sposób analogiczny do opisanego wcześniej, tj. poprzez porównawczą analizę wartości mierników, przypisanych pozostałym 4 grupom negatywnych zjawisk - w odniesieniu do tych jednostek analitycznych, które w rezultacie pierwszego etapu analiz, znalazły się w grupie, która charakteryzuje się ponadprzeciętnym nasileniem problemów społecznych.

Kolejnym krokiem badawczym, było złożenie rezultatów pierwszego i drugiego etapu analizy, poprzez zsumowanie obu wskaźników (sumarycznych, wyliczonych w I i II etapie analizy) i wyliczenie mediany tego zbioru. Odniesienie pozycji wartości zsumowanych, wobec mediany zbioru tych wartości,

[1] Przy uwzględnieniu: funkcji terenu, jego fizjonomii (układ przestrzenny i charakter zabudowy) oraz intensywności użytkowania, ocenianej poprzez kryteria (wskaźniki i parametry) urbanistyczne, jak również przy uwzględnieniu innych czynników, jak: istniejące granice obszaru miejskiego gminy, granice sołectw, struktura jednostek osadniczych (miejscowości), granice zbiorników wodnych, granice zespołów leśnych itp.

uznano za kryterium koncentracji. W ten sposób uzyskano założony wynik prac diagnostycznych – obraz tego, które z jednostek analitycznych o ponadprzeciętnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, równocześnie cechuje ponadprzeciętna koncentracja innych negatywnych zjawisk. Rezultatem opisanych kroków badawczych jest określenie położenia i wielkości obszaru zdegradowanego gminy Czaplinek, w układzie jednostek analitycznych, które przyjęto na wstępie prac analitycznych.

Następnie dokonano porównania liczby ludności i powierzchni określonego obszaru zdegradowanego gminy Czaplinek, z parametrami granicznymi, o których mowa w art. 10 ust. 2 ww. ustawy. Obszar zdegradowany, który określono, obejmuje 43,43 % ludności gminy i 49,97 % jej terytorium. Wobec tego, mając na względzie kierunki strategicznego rozwoju Gminy, jej charakter i funkcje, prowadząc dalszą analizę niekorzystnych zjawisk zaproponowano obszar rewitalizacji, który obejmuje 29,64 % ludności gminy i 10,65 % jej terytorium. Wobec czego spełnia on ustawowe parametry ww. ustawy.

Metoda diagnozowania jest, wg oceny jej autora (SRGG), zgodna z ww. ustawą i Zasadami (Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopmorskiego, 2016), ponieważ obejmuje zakres przedmiotowy ustalony w ww. ustawie i wskazówki (merytoryczne i metodyczne) przedstawione w tych Zasadach.

2. SYTUACJA SPOŁECZNO- GOSPODARCZA GMINY

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina miejsko-wiejska Czaplinek jest jedną z 53 gmin tego rodzaju w województwie zachodniopomorskim, leży w powiecie drawskim. Gminę zamieszkuje 11 767 osób, wg stanu na 2016 (dane Gmina Czaplinek) terytorium gminy to 364,84, w podziale na miasto Czaplinek i 29 sołectw.

Ryc. 1: Gmina miejsko-wiejska Czaplinek – terytorium, położenie i gminy sąsiednie.

źródło: Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego (Wikipedia, 2017)

Podstawowe dane charakteryzujące ogólną sytuację społeczno-gospodarczą gminy zestawiono w poniższej tabeli:

Szczegółowe dane dot. Gminy Czaplinek zawiera załącznik nr 1 Tabele

	CZAPLINEK	POŁCZYN ZDRÓJ	WOLIN
Wydatki budżetu gminy na 1M w 2015 r.	3 247,78	3 629,21	3 595,77
Podmioty gospodarcze na 1000M	158,8	168,1	118
Bezrobotni na 1000 osób w wieku pr.	79	80	83
Pracujący na 1000 osób	169	149	136
Ludność	10 987	15601	12281
Pow. w km kw.	365	344	327
gęstość zaludnienia	32,66	45,31	37,55

2.2. ANALIZA PORÓWNAWCZA

Na podstawie dostępnych prac teoretycznych i praktycznych doświadczeń w programowaniu rewitalizacji, przyjęto, że użytecznym wejściowym materiałem badawczym, kierunkującym analizę negatywnych zjawisk występujących w tej gminie, które mogą mieć wpływ dla delimitacji obszarów: zdegradowanego i rewitalizacji, są studia porównawcze.

Spośród gmin województwa zachodniopomorskiego, wybrano dla porównania, jako kontekst oceny sytuacji i kondycji gminy Czaplinek, dwie inne gminy: Połczyn Zdrój i Wolin. Kryteria wyboru były następujące: typ gminy, liczba ludności i gęstość zaludnienia, poziom wydatków budżetu gminy na 1 mieszkańca gminy, charakter gospodarki (profil turystyczno-rekreacyjny z segmentem agrarnym) funkcja w systemie samorządu terytorialnego.

Poniżej, w tabelach, zestawiono dane charakteryzujące różne aspekty sytuacji społeczno-gospodarczej lub cechy zasobów tych gmin.

	CZAPLINEK	POŁCZYN ZDRÓJ	WOLIN
wydatki budżetu gminy na 1M w 2015 r.	3 247,78	3 629,21	3 595,77
podmioty gospodarcze na 1000M	158,8	168,1	118
Bezrobotni na 1000 osób w wieku pr.	79	80	83
Pracujący na 1000 osób	169	149	136
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA			
budynki podłączone do kanalizacji w %	34,4	91,8	26,6
różnica w % podłączonych do kan. i wod.			
miasto	1,7	7,5	13,1
wieś	86	-6,8	63,3
ścieżki rowerowe w km na km kw.	0,0014	0,0482	0,0367
WARUNKI MIESZKANIOWE			
mieszkania na 1000M	324,6	354,7	354,3
przeciętnie osób w 1 mieszkaniu	3,08	2,82	2,82
mieszkania oddane na 10 000	38	19	33

DEMOGRAFIA			
obciążenie demograficzne	59,2	58,5	56,5
feminizacja	105	104	101
zmiana liczby ludności na 1000M	-7,2	-9,5	-4,7
saldo migracji	-44	-103	-23
USŁUGI SPOŁECZNE I KULTURA			
miejsca w przedszkolach na 1000M	31,45	32,82	9,77
żłobki	0	0	0
czytelnicy w bibliotekach publicznych na 1000M	39,75	66,73	144,45
Ilośc osób na 1 przychodnię	3981	2600	2047
PROBLEMY SPOŁECZNE			
wydatki na walkę z alkoholizmem na 100M w zł	1643,74	1730,66	2190,38
udział osób korzystających z pomocy sp. w %	14,9	13,9	7,6
wydatki na pomoc społeczną na 100M w zł	75146,76	76021,41	50236,14

Gmina Czaplinek w grupie porównawczej gmin charakteryzuje się:

- najniższymi wydatkami budżetowymi na mieszkańca,
- najniższym odsetkiem budynków skanalizowanych i ścieżek rowerowych,
- najniższym wskaźnikiem mieszkań oraz najwyższym wskaźnikiem mieszkańców w mieszkaniu,
- wysokim wskaźnikiem obciążeń demograficznych i feminizacji,
- niskim czytelnictwem,
- najkorzystniejszym wskaźnikiem miejsc w przedszkolach,
- najwyższym odsetkiem osób korzystających z opieki społecznej i wysokim wskaźnikiem wydatków na opiekę społeczną na mieszkańca.

2.3. WNIOSKI

Na podstawie analizy porównawczej danych obrazujących wybrane aspekty i cechy trzech gmin (zob.: tabele powyżej), ustalono, że diagnostyka negatywnych zjawisk występujących w gminie Czaplinek powinna uwzględnić:

- negatywne zmiany w strukturze demograficznej, gdzie wskaźnik obciążeń demograficznych jest wysoki,
- niekorzystne zjawisko w wysokim udziale wśród mieszkańców osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w różnej formie),
- negatywne cechy (zjawiska) wpływające na stan środowiska, poprzez deficyty gospodarki ściekami na terenach wiejskich (relatywnie mały procentowy udział terenów, wyposażonych w infrastrukturę kanalizacyjną),
- niekorzystne zjawiska na rynku pracy, gdzie ze względu na wysoki stopień feminizacji problem bezrobocia dotyka w szczególności kobiet,
- niską aktywność społeczną przejawiającą się zarówno niskim czytelnictwem, jak i liczbą organizacji pozarządowych na terenie gminy Czaplinek
- niski wskaźnik zasobu mieszkaniowego i wysoki wskaźnik mieszkańców przypadających na mieszkanie,
- niekorzystny stan substancji mieszkaniowej.

3. ANALIZA PROBLEMOWA – NEGATYWNE ZJAWISKA, ICH NASILENIE I ROZKŁAD PRZESTRZENNY

3.1. NEGATYWNE ZJAWISKA SPOŁECZNE

Na podstawie analizy sytuacji społecznej i demograficznej gminy Czaplinek, jak również przy uwzględnieniu wyniku studiów porównawczych (kontekstowych, opisanych w cz. 2.2.) zostały wyodrębnione negatywne zjawiska – które poddano badaniu, dla przeprowadzenia analizy ich nasilenia w gminie Czaplinek. Dla zmierzenia skali i nasilenia tych zjawisk, przypisano im następujące mierniki:

	Nazwa wskaźnika	Miernik	
	Wskaźnik obciążenia demograficznego ludności przedprodukcyjni i poprodukcyjni na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba na 100 osób	
	liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. osób	Liczba na 1000 osób	
	Udział bezrobotnych kobiet na 1 tys. osób	Liczba na 1000 osób	
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - zasiłek stały na 1 tys. osób	Liczba na 1000 osób	
	Pomoc w zakresie dożywiania dzieci i dorosłych na 1 tys. osób	Liczba na 1000 osób	
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba na 1000 osób	

Podział Gminy Czaplinek na jednostki analityczne stanowi załącznik mapowy.

Mierniki te osiągnęły w roku 2016 następujące wartości:

	Wskaźnik obciążenia demograficznego ludności przedprodukcyjni i poprodukcyjni na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. osób	Udział bezrobotnych kobiet na 1 tys. osób	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - zasiłek stały na 1 tys. osób	Pomoc w zakresie dożywiania dzieci i dorosłych na 1 tys. osób	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
J. analityczna 1	501,33	76,81	30,87	10,77	46,66	5,74
J. analityczna 2	677,22	26,50	14,67	3,31	15,62	3,55
J. analityczna 3	205,75	13,96	26,13	9,91	28,83	2,70
J. analityczna 4	262,16	69,28	40,96	7,83	34,94	1,81
J. analityczna 5	273,90	65,49	31,74	6,05	49,37	2,52
Średnia	**384,07**	**50,41**	**28,87**	**7,57**	**35,08**	**3,26**
Odchylenie	**199,05**	**28,20**	**9,59**	**3,01**	**13,75**	**1,52**

W celu doprowadzenia do porównywalności wskaźników poprzez uzyskiwane przez nie wartości mierników w roku 2016 dokonano standaryzacji polegającej na obliczeniu średniej dla danego wskaźnika w odniesieniu do obszarów analitycznych, na tej podstawie obliczono odchylenie standardowe. Co pozwoliło na wystandaryzowanie uzyskanych wartości poprzez odjęcie od wartości miernika średniej wartości i podzielenie jej przez odchylenie standardowe i w przypadku wskaźników destymulujących przemnożenie poprzez wartość (-1).

	Wskaźnik obciążenia demograficznego ludności przedprodukcyjni i poprodukcyjni na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. osób	Udział bezrobotnych kobiet na 1 tys. osób	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - zasiłek stały na 1 tys. osób	Pomoc w zakresie dożywiania dzieci i dorosłych na 1 tys. osób	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Standaryzacja						
J. analityczna 1	-0,59	-0,94	-0,21	-1,06	-0,84	1,63
J. analityczna 2	-1,47	0,85	1,48	1,42	1,42	0,19
J. analityczna 3	0,90	1,29	0,29	-0,78	0,45	-0,37
J. analityczna 4	0,61	-0,67	-1,26	-0,09	0,01	-0,96
J. analityczna 5	0,55	-0,53	-0,30	0,51	-1,04	-0,49

3.1.1. WNIOSKI - DIAGNOZA KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Badane zjawiska społeczne na obszarze gminy cechuje różnorodność, jest ona uzależniona od gęstości zaludnienia, co wiąże się z intensywnością ich występowania, które jest uwarunkowane występowaniem na obszarze wiejskim oraz miejskim gminy.

Obserwując zmienność badanych wskaźników zauważalne jest wyższe uzależnienie od różnych form pomocy mieszkańców wiejskich obszarów gminy niż miejskich. Z kolei obszary miejskie (jednostki analityczne 1 i2) wskazują na mniejszy potencjał z uwagi na czynniki demograficzne, co skutkuje znacznie gorszymi parametrami obciążeń demograficznych.

Wartość sumaryczna badanych wskaźników po wystandaryzowaniu osiągnęła następujące wartości.

	Wartość sumaryczna wystandaryzowanych wskaźników
Standaryzacja	
J. analityczna 1	-2,00
J. analityczna 2	3,88
J. analityczna 3	1,78
J. analityczna 4	-2,35
J. analityczna 5	-1,30

Pełny obraz pomiędzy badanymi jednostkami analitycznymi daje powyższa tabela, prezentująca sumaryczny wskaźnik wystandaryzowanych wartości mierników. Pozwala to na wskazanie jednostki analitycznej nr 1 (Centrum miasta) oraz jednostek analitycznych nr 4 i 5 jako jednostek, w których występuje ponadprzeciętna wartość koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Kapitał (atuty i potencjały) oraz Deficyty (słabości, problemy) 5 obszarów – jednostek analitycznych, dyskutowane na warsztacie z pracownikami Urzędu Miejskiego w Czaplinku, 15 marca 2017 r.

1. Miasto Czaplinek - „Centrum” - Jednostka analityczna 1

ATUTY:

a. Centralne położenie w gminie i komasacja funkcji ogólno-gminnych (administracja, kultura, gastronomia)

b. Dostęp do wody (jeziora)

c. Walory kulturowe (dziedzictwo historyczne)

d. Dogodne powiązania komunikacyjne, dobry dojazd

e. Brak uciążliwej działalności gospodarczej

f. Atrakcje dla turystów

g. Aktywne, działające organizacje społeczne

PROBLEMY[2]:

a. Koncentracja problemów alkoholowych

b. Wandalizm

c. Więcej, niż gdzie indziej w gminie, niepokojących zdarzeń, wpływających na opinię, że to miejsce niebezpieczne

d. Brzydko

e. Duże nasilenie ruchu samochodowego w sezonie turystycznym

f. Pustostany (lokale i budynki)

g. Brak małej gastronomii

h. Niezagospodarowane nabrzeże

i. Brak parkingów dla rowerów

j. Niski standard infrastruktury dla turystyki (w tym dla żeglarzy)

k. Fatalny stan podwórzy i niezagospodarowanych przestrzeni (prywatnych i publicznych)

l. Odchody psie

2. Miasto Czaplinek – „Poza Centrum” - jednostka analityczna 2

ATUTY:

a. Zgromadzenie różnorodnych usług obsługujących całą gminę (handel, służba zdrowia, sport i rekreacja)

b. Tereny zielone, w tym POD

c. Dostęp do miejsc parkingowych

d. Dobre powiązanie z centrum i pozostałymi częściami gminy

e. Wolne tereny do zagospodarowania (ale nie będące w gestii gminy – ter. prywatne)

f. Coraz ładniej

g. Zasobni mieszkańcy

h. Prężnie działające organizacje społeczne

PROBLEMY:

a. Uciążliwy ruch samochodowy w sezonie turystycznym

[2] I dalej, według takiego porządku: najpierw lista atutów (a-….), następnie lista problemów (a-….).

b. Deficyty infrastruktury (braki w kanalizacji sanitarnej)
c. Brak publicznego WC
d. Uciążliwości wskutek lokalizacji mieszkaniowej zab. komunalnej
e. Fatalny stan podwórek (jak poz. 1)
f. Odchody (kupy, psie i nie tylko)
g. Sąsiedztwo zakładów przemysłowych

3. „Henrykowo" - jednostka analityczna 3

ATUTY:

a. Ładnie
b. Czysto
c. Dobrzy, przedsiębiorczy leaderzy – sołtysi
d. Dostęp do atrakcyjnych zbiorników wodnych (jeziora lobeliowe) i rzeki Drawy
e. Atrakcyjne tereny rekreacyjne i baza noclegowa
f. Jakość środowiska (chroniona prawnie)
g. Cykliczne imprezy kulturalne (Dni Henrykowskie, w lipcu)

PROBLEMY:

a. Alkoholizm (10% populacji)
b. Zdewastowane nieruchomości
c. Deficyt jakościowy infrastruktury drogowej (nawierzchnie)
d. Przestępczość i wykroczenia (np. drobne kradzieże, chuligańskie wybryki)
e. Mała aktywność ekonomiczna ludności – jeśli zatrudnionej, to sezonowo, w okol. ośrodkach wypoczynkowych, czynnych latem

4. „Drahim" - jednostka analityczna 4

ATUTY:

a. Najładniej położony – walory krajobrazowe najlepsze w gminie
b. Dostęp do jezior – duże walory środowiskowe
c. Miejsce aktywności lokalnych i znanych producentów słodyczy (krówki, „Gniewko" oraz innych produktów regionalnych: miody i wędzona sielawa)
d. Atrakcje turystyczne (zamek Drahim)
e. Aktywni gospodarczo (i zaradni) mieszkańcy

f. Miejsce zamieszkania lokalnych leaderów gminy

g. Cykliczne imprezy kulturalne i sportowe (regaty w końcu czerwca)

PROBLEMY[3]:

a. Nieadekwatna - do walorów (krajobrazowych, środowiskowych) - baza noclegowa

5. „Lotnisko" - jednostka analityczna nr 5

ATUTY

a. Ścieżki rowerowe

b. Możliwości (potencjalne), które wiążą się z lotniskiem

c. Coraz ładniejsze i wyposażone w infr. społeczną wsie (Broczyno, Machliny)

d. Zorganizowana aktywność społeczna mieszkańców (stowarzyszenia)

e. Nowi aktywni mieszkańcy, zaangażowani w spr. gminy (we wsiach: Psie Głowy, Ostroróg)

f. Ośrodek kultu religijnego i opieki wychowawczej oraz edukacji, prow. przez ojców Salezjanów

g. Cykliczne imprezy kulturalne („Festyn Radości" w czerwcu, „Boski festiwal" w sierpniu (ostatnia edycja poza gminą)

h. Dochody podatkowe gminy, z tytułu poligonu, położonego w obszarze (część poligonu drawskiego)

PROBLEMY:

a. Alkoholizm

b. Ograniczenia wynikające z poligonu (strefa bezp. wokół wydzielonego terenu)

c. Niewykorzystany potencjał lotniska

d. Uciążliwości wynikające z permanentnego ignorowania przez lokalny biznes prawa i zasad – spalanie odpadów, utylizacja (nieprzyjemny zapach)

e. Uzależnienie mieszkańców od jednego pracodawcy (ww. pkt. d)

f. Niedopasowany - do walorów architektonicznych zabytkowych obiektów – aktualny sposób ich użytkowania (pałac – a w nim mieszkania socjalne)

[3] I dalej, według takiego porządku: najpierw lista atutów (a-….), następnie lista problemów (a-….).

3.2. INNE NEGATYWNE ZJAWISKA

Na podstawie analizy sytuacji gospodarczej, środowiskowej i oceny przestrzenno-funkcjonalnej gminy Czaplinek, jak również przy uwzględnieniu wyniku studiów porównawczych (kontekstowych, opisanych w cz. 2.2.) w analizie porównawczej zostały ustalone następujące, inne negatywne zjawiska, które poddano badaniu, dla przeprowadzenia analizy ich nasilenia w gminie Czaplinek:

	Nazwa wskaźnika	Miernik	
	różnica w % podłączonych do kan. i wod.	Różnica (liczby budynków) wyrażona w %	Obszar środowiskowy
	liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób	Liczba na 100 osób	Obszar gospodarczy
	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,	Liczba na 100 osób	Obszar gospodarczy
	udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	Udział wyrażony liczbą	Obszar techniczny
	Liczba mieszkańców na ogólny zasób mieszkaniowy	Liczba mieszkańców na jednostkę zasobu mieszkaniowego	Obszar funkcjonalno-przestrzenny

3.2.1. NEGATYWNE ZJAWISKA GOSPODARCZE

	liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,
J. analityczna 1	5,81	5,64
J. analityczna 4	2,29	2,23
J. analityczna 5	2,52	2,42

3.2.2. NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE

	różnica w % podłączonych do kan. i wod.
J. analityczna 1	1,70
J. analityczna 4	86,00
J. analityczna 5	86,00

3.2.3. NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

	Liczba mieszkańców na ogólny zasób mieszkaniowy
J. analityczna 1	2,85
J. analityczna 4	3,82
J. analityczna 5	3,87

3.2.4. NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE

	udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.
J. analityczna 1	0,80
J. analityczna 4	0,91
J. analityczna 5	0,81

3.2.5. WNIOSKI - DIAGNOZA KONCENTRACJI INNYCH NEGATYWNYCH ZJAWISK

	Różnica w % podłączonych do kan. i wod.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	Liczba mieszkańców na ogólny zasób mieszkaniowy
J. analityczna 1	1,70	5,64	0,80	2,85
J. analityczna 4	86,00	2,23	0,91	3,82
J. analityczna 5	86,00	2,42	0,81	3,87
Średnia	57,90	3,43	0,84	3,51
Odchylenie	48,67	1,91	0,07	0,58

W celu doprowadzenia do porównywalności wskaźników poprzez uzyskiwane przez nie wartości mierników w roku 2016 dokonano standaryzacji polegającej na obliczeniu średniej dla danego wskaźnika w odniesieniu do obszarów analitycznych, na tej podstawie obliczono odchylenie standardowe. Co pozwoliło na wystandaryzowanie uzyskanych wartości poprzez odjęcie od wartości miernika średniej wartości i podzielenie jej przez odchylenie standardowe i w przypadku wskaźników destymulujących przemnożenie poprzez wartość (-1).

Standaryzacja	Różnica w % podłączonych do kan. i wod.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	Liczba mieszkańców na ogólny zasób mieszkaniowy	Suma
J. analityczna 1	1,15	1,15	0,67	1,15	4,13
J. analityczna 4	-0,58	-0,63	-1,15	-0,53	-2,88
J. analityczna 5	-0,58	-0,53	0,48	-0,62	-1,25

3.3. PODSUMOWANIE ANALIZY: DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE CZAPLINEK - NASILENIE I ROZKŁAD PRZESTRZENNY

Przeprowadzona analiza negatywnych zjawisk kryzysowych w gminie Czaplinek pozwala stwierdzić, że:

- gmina obciążona jest wysokim wskaźnikiem obciążenia demograficznego o najwyższym nasileniu w obszarze jednostki analitycznej nr 1 w obszarze miejskim gminy oraz jednostki analitycznej 5 w obszarze wiejskim Gminy.
- Niekorzystny wskaźnik osób korzystających ze świadczeń społecznych jest najwyższy w centrum Czaplinka (j. analityczna 1), zaś na obszarach wiejskich gminy osiąga wartości najwyższe w obszarach jednostek analitycznych 4 oraz 5. Wiążący się z tym wskaźnikiem problem ubóstwa przejawia się również w wysokim udziale mieszkańców (dzieci i dorosłych) w pomocy związanej z dożywianiem, najwyższe wartości wskaźnik ten osiąga w jednostce analitycznej nr 5 oraz 1.
- Problem bezrobocia kobiet, to problem o najwyższej koncentracji w obszarze wiejskim gminy i dotyczy jednostek analitycznych nr 4 i 5.
- Aktywność społeczna mieszkańców wyrażona w wartościach wskaźnika liczby organizacji pozarządowych osiąga najniższe wartości w obszarze wiejskim gminy i dotyczy jednostek analitycznych nr 4 i 5.
- Niekorzystny wskaźnik wpływu na środowisko naturalne budynków niepodłączonych do kanalizacji koncentruje się głównie na obszarze wiejskim gminy i jest blisko pięciokrotnie wyższy niż na obszarze miejskim gminy.
- Niski wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych osiąga najniekorzystniejsze wartości w obszarze wiejskim gminy tj. w jednostkach analitycznych 4 i 5.
- Najwyższy udział budynków najstarszych tj. zbudowanych przed 1970 rokiem znajduje się na obszarach jednostek analitycznych 4 oraz 5, najmłodszych zaś w jednostce analitycznej 1.
- Niekorzystne wartości liczby mieszkańców przypadających na ogólny zasób mieszkaniowy w gminie charakteryzują obszar wiejski gminy, w szczególności jednostki analityczne 3 i 5,

najniższa liczba mieszkańców na zasób mieszkaniowy charakteryzuje jednostkę analityczną nr 1.

4. DIAGNOZA: OBSZAR ZDEGRADOWANY W GMINIE CZAPLINEK

Obszar zdegradowany został wyznaczony na podstawie badań bezpośrednich mieszkańców. Zadano mieszkańcom gminy Czaplinek pytanie:

Jaki obszar gminy jest zdegradowany i powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

Badanie było prowadzone podczas Jarmarku Wielkanocnego oraz on-line na stronie Gminy: http://rewitalizacja.czaplinek.pl/ankiety/. Do czasu przygotowania diagnozy zebrano 62 ankiety, z czego w 58 ankietach respondenci wskazywali na jednostkę analityczną nr 1 - czyli Centrum miasta tj. 93%, w drugiej kolejności (w odniesieniu do obszarów wiejskich 74% wskazań) - jednostka analityczna nr 5, poniżej jednego procenta (0,06%) badani wskazali jednostkę analityczną nr 4, jako obszar zdegradowany, na którym należałoby przeprowadzić proces rewitalizacji.

Mając na uwadze powyższe, a także wystandaryzowany wynik sumaryczny wskaźników o charakterze społecznym oraz pozostałych (technicznych, środowiskowych, gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych), za obszar zdegradowany, należy uznać obszar odpowiadający obszarowi jednostek analitycznych **1 oraz 5.**

Warstwa I + Warstwa II	Wynik warstwa 1 społeczna	Wynik warstwa 2 pozostałe 4	Suma
J. Analitytyczna 1	-2,00	4,13	2,13
J. Analityczna 4	-2,35	-2,88	-5,24
j. Analityczna 5	-1,30	-1,25	-2,25

Pomimo wyniku sumarycznego dodatniego jednostka analityczna nr 1 uznana została za obszar zdegradowany z uwagi na: **wysoki ujemny sumaryczny** wskaźnik mierników społecznych, **wysoką gęstość zaludnienia** (program rewitalizacji koncentrować się będzie głownie na działaniach skierowanych do jak najszerszej grupy mieszkańców) oraz **wynik badania sondażowego** mający za cel wskazanie przez mieszkańców gminy propozycji obszarów rewitalizacji.

Jednostka analityczna nr 5 uznana została za obszar zdegradowany z uwagi na: ujemny sumaryczny wskaźnik mierników społecznych oraz pozostałych, a także wynik badania sondażowego mający za cel wskazanie przez mieszkańców gminy propozycji obszarów rewitalizacji. Wpływ na wskazanie jednostki analitycznej nr 5 miały również **zapisy Strategii Rozwoju Gminy,** która definiuje gminę jako gminę o charakterze turystycznym (*Wizja: „Czaplinek – atrakcyjne centrum turystyczne nad jez. Drawsko z bogatym dziedzictwem kulturowo-historycznym. Tu kwitnie przedsiębiorczość i rozwija się przemysł nieuciążliwy dla środowiska naturalnego. Jakość życia jest na wysokim poziomie, z dobrą infrastrukturą, różnorodną ofertą kulturalną, rozrywkową, sportową i rekreacyjną”*), a jednym z **celów strategicznych** gminy jest: **tworzenie warunków dla rozwoju lotniska w Broczynie dla biznesu, turystyki i sportu.**

5. PROPOZYCJA WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE CZAPLINEK

Wyznaczony obszar zdegradowany, charakteryzuje się poniższymi parametrami dotyczącymi powierzchni gminy oraz udziału procentowego liczby ludności.

Z uwagi na przekroczone parametry dopuszczalnej powierzchni max 20% oraz zamieszkania przez max 30% populacji gminy na podstawie przeprowadzonej analizy zaproponowano następujący kształt obszaru rewitalizacji.

		% powierzchni gminy	% populacji gminy
PROP. OBSZAR REWIT. W % GMINY		**10,65**	**29,17**
PODOBSZAR A (jednostka analityczna nr 1)		0,21	23,52
PODOBSZAR B (jednostka analityczna nr 5)		10,44	5,65

Gdzie w proponowany obszar jednostki analitycznej nr 5 włączono następujące miejscowości:

J. analityczna 5	Powierzchnia sołectw	Liczba ludności	% powierzchni gminy	% populacji gminy
Trzciniec	1681,00	155	4,61	1,32
Kamienna Góra, Trzciniec		65	0,00	0,55
Broczyno	2130,00	445	5,83	3,78

6. ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY

7. Odwołania

Wikipedia. (2017, 04 03). Pobrano z lokalizacji Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego: https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_wojew%C3%B3dztwa_zachodniopomorskiego#cite_note-7